

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

32-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Oct. 19-én.

Pest, oct. 11.

A képviselőház üléseit kis ideig felfüggesztvén, a tudósítások a felsőház előtt jönnek a közönség tudomására.

Az oct. 9. ülésben az elnök a hadak állásáról a következőket jelentette:

Jellacsics táborával Mosonynál van, és ottan nyert némi segédelmet; két német ezred lovast és valami gyalogságot. A mi seregünk nyomulnak előre utána.

Rendelés tétetett, hogy Perczel Mór és Görgey urak vezérlete alatt lévő seregek szinte eljőjenek állomásukról. Görgey átkelvén a Dunán biztosítja a másik partot, ha talán Jellacsics Pozsonyba szándékoznék áttörni. Perczel Mór pedig csatlakozzék Móga vezérhez. Röviden kell említenem, hogy ezen utolsó rendelkezést az tette lehetségessé, hogy Rottnak serege egészen megadta magát; először 1500, később 6000. Ez utóbbi nagyobb számú foglyokról úgy intézkedett Perczel Mór, hogy azok kísértessenek hazájokba. A tisztek azonban gondolom, ma megérkeztek Budára. Seregünk 14 ágyut fogtak el, sok löszert és fegyvereket. Azonban meg kell említenem, hogy ezen fegyvereket, melyekre a hazának nagy szüksége volna, azon balsors érte, hogy miután lerakattak, sok fegyver oly kezekre került, melyekben nem oly jól állanak, mintha a honvédsereg kezében lennének. Megtétettek azonban a rendelések, több egyének küldettek a faluba, hogy azon fegyvereket szedjék vissza.

Érkeztek tudósítások Bereg, Szathmár, Ugocsa megyékből, miszerint Erdélyben az oláhok nagyon lázonganak és már katonai erő is alkalmaztatott ellenök, s annak sikerült őket szétverni. Minthogy azonban ezen megyék hegylenczai ösztökötetésben vannak Erdély hegyeivel, félnek, hogy azon mozgalom hazánkba is átszivárog; annyival inkább, minthogy a beregi,

nemzetőrségi őrnagy az oroszok között is hasonló mozgalmakat vett észre. Kérnek tehát fegyveres erőt. A mit nélkülözni lehetett, a bizottmány oda küldötte; s egyéb rendeleteket is tett, hogy ezen mozgalmak meggátoltassanak, Erdélyben pedig a kir. biztos tegye a magáét.

Festetics Miklós visszaérkezvén Móga vezértől, annak azon nyilatkozatát jelentette, hogy ő már most elég erősnek érzi magát Jellacsics seregének nem csak megtámadására, hanem megsemmisítésére is, azért neki innét több segítségre nincs szüksége, annál fogva Perczel Mór és Görgey Arthur, kik azon útasítást kapták, hogy Jellacsics elébe menjenek, minthogy a Bécsben történtek után Jellacsics nem Bécs felé, hanem Sopron felé készül kimenni a hazából; egyszerűen eleibe ment Vidos is 10,000-ból álló seregével; Zalában, Somogyban és Baranyában a nép tömegestől felkelt; Jellacsics serege a legrosszabb állapotban van; a mi előcsapatunk már elérték Jellacsics utócsapatát; a nép Jellacsics seregének nem ad enni, s mindenütt requirálni kell neki; egy szóval Csányi László kir. biztostól érkezett levél szerint teljes reményünk van, hogy Jellacsics tábora is minél hamarabb azon sorsra fog jutni, mint Rott tábora jutott. A lelkesedés mindenütt igen nagy, s a nép vív szabadságaért, különösen Vasban Batthyány vezérlete alatt, a hidakat felszedték, utakat elrontották, hogy az ellenség haladásában gátoltatván, a mi seregünk annál hamarabb utólérhessék és a rabló sereget megsemmisítsék.

Adja Isten hogy minél előbb több jó híreket is közölhessek a csata eredményéről!

Vidos nemzetőrségi parancsnok azt jelentette a háznak, hogy Nugent Albert seregét Nagy- és Kis-Kanizsa lakosaival és Batthyány Károly seregével egyesülve megtámadta és visszaverte elanynyira, hogy kénytelen volt a Légrádi hegyek közé vonulni.

Azonban Mayerhofer tábornok Verbász ellen több ezer sereget szedett össze; és általtört Serviából. Erre nézve megtétek a rendelkezések, hogy a verbászi tábor Szegedről kapjon segítséget, a táborból pedig a gyakorlott katonaság vonuljon visszafelé Mayerhofer ellen. Gr. Batthyány Kázmér rendelkezése alá pedig leküldetett egy gőzös vontatóhajókkal, hogy Mayerhofer seregeit körülvegyék, és ne engedjék, hogy a verbászi tábornak háta mögé kerülhessen. E végett a népfelkelést ott is organizálták.

Továbbá elévették a felsőházban a Ré-
csey Ádám ügyét.

Jegyző: olvassa az alsóház elnökének levelét, mely mellett ő felségének manifestumát és a ház határozatát a felsőház elnökének átküldi; továbbá olvassa g. Récsey Ádámnak minis-
terelnöké kinevezését magában foglaló kir. rendeletet; továbbá a kir. leiratot és az alsóháznak erre vonatkozó határozatát.

Ennek következtében a képviselőháznak azon határozatát, miszerint az országgyűlést eloszlató (mint fájdalom, kiviláglott, nem koholt; hanem ő felségétől igazán aláírt) kir. rendeletet, mint törvénytelen érvénytelennek nyilvánítja, a felső ház is egy szóval elfogadja.

A lévén pedig a képviselők második határozata, hogy Récsey Ádámot perbe fogják: azt is elfogadja a ház. Az 1848. 3. t. cz. 32. §-sa szerint, a minister bírása a felsőház és titkos szavazással 36 tagot választ bírának. Ezek közül 12-öt a bévádlott, más 12-öt az a bizottmány, melyet a képviselőház a per instructiojára (az adatok előleges kikeresésére) választ, elvethet.

Választja pedig a felsőház ezeket: Géczy Péter, Károlyi György, Szapáry József, Keglevics Gábor, Károlyi István, Ráday Gedeon, Pázmány Dénes, Perényi Zsigmond, Eszterházy Mihály, Teleky József, Bánfi Pál, Podmanitzky Frigyes, Prónai Albert, Szentgyörgyi Imre, Ürményi, Jósika, Simsich, Pongrácz, Andrássy Manó, Festetics Vincze, Semsey Albert, Batthyány Imre, Eszterházy László, Pálffy József, Teleky Sámuel,

Redl Imre, Erdödy Sándor, Bethlen Pál, Nádasdy Lipót, Almássy Diénes, Török Bálint, Kárász Benjamin, Návay Tamás, György László, Orczy György, Venkheim Béla, Radvánszky.

Kolozsv. oct. 17.

És Kolozsvárt népgyűlés vala.

Vala pediglen ez, mint azt az előtti napon a szegletekre kiragasztott óriási hirdetések trombitálták: „1848-ban october 17-én.“ Még az óra és hely is meg vala határozva, itt azonban újabban bétölt: homo proponit deus disponit.*)

De minden előlegezés nélkül a dologra szálunk, melyet a legszorosabb historiai igazságsággal kell előadnunk; mert hisz Kolozsvár város életében ily fontos momentum megérdemli hogy a késő kor körülményesen tudja.

Egy jó barátunk, ha nem is éppen ezen szavakkal, hanem valami e félét mondott: Ha maga a nagy Kristóf elindulna Pestről Kolozsvár felé, mikorra ide érkeznek, valóságos liliputi polgártárs válnék belőle.

És a mi jó barátunknak igaza volt.

Legalább a Pestről Kolozsvár felé vándorlott nagyszerű eszmék mind ezt bizonyítják.

Ugyanis vala Pesten martius 15-ke és mikorra Kolozsvárra megérkezett lett belőle martius 21-ke. Pesten meggyilkolták Lamberget és Kolozsvárt is a mult héten..... földhöz vertek egy katonát sat. sat.

Igen, de Pesten népgyűlések is voltak s Kolozsvárt még nem!!! Ez nem kicsiny dolog; sok embernek furta az oldalát s mindegyre népgyűlést akart tartani vagy tartatni. Igende Kolozsvárt némely emberek rendkívül félnek a néptől, annyival inkább kellett félniök a gyűléstől. Húzták, halasztották hát a mig lehetett mint cigány az akasztást.

Azonban Urbán mit gondol mit nem, egy-
szerre csak felkerekedik s vagy 1500 emberrel és 3 ágyuval **) Szász Régenben terem.

*) Vagy inkább: communitas proponit-, pluvia disponit.
**) Salvo calculi errore.

A marosvásárhelyiek pedig azt sem várva hogy megtudhassák, Urbán uram mit gondolt mit nem, meghatározzák: mi bizony feladjuk magunkat.*)

És ezen örvendetes hírek Kolozsvárra érkeznek.

A közbátorsági bizottmány öszszeül és meghatározza: mi bizony nem adjuk fel magunkat. Egy úri ember közölök azt mondja: Uraim, mi csak nyolczan vagyunk, ha mi azt mondjuk: mi nem adjuk meg magunkat, még nem sokat ér; ezt a népnek kellene mondani: tartsunk tehát népgyűlést.

És némely emberek megvakarják a fejüket, egyet sohajtanak s azt mondják: „tartsunk tehát népgyűlést.“

És megjelennek a már említett nagyszerű placatok.

És lőn Kolozsváratt 1848-ban october 17-e reggel 8 óra tájt.

És mi is felébredénk álmunkból és mondók magunkban: Uram isten! hiszen ma Kolozsvárt népgyűlés lesz.

És kipattanánk ágyunkból és magunkra hányók legszükségesebb ruhadarajjainkat és rohantunk, mintha szemünket kivették volna, meglátni a nagy csudát.

És mit láttunk!?!?

A középutcza szegletén láttuk felállitva fegyverbe, mondjuk: fegyverbe a nemzetország két századát.

És a város háza alól jövének ki fegyverben, olvasd: fegyverben a lovas nemzetörök.

És rendbe állának a fegyveres gyalogok mellé.

És jövének a külvárosi nemzetör-századok fegyvertelenül, olvasd: fegyvertelenül. És álliták őket szép igyenetes rendbe. És egy strázsamester elővév botját, olvasd: magyarófa pálczáját és egyengeti vala őket szépen, hogy álljanak még igyenetesebben.

*) Megjegyzendő, hogy Maroszáéken éppen az az egyén talált jelen lenni, kinek feladási hajlama már más tényekben is mutatkozott.

És mi elbámulva kérdezők: hát kit akarnak felakasztani?

És mondák nekünk: senkit sem akarnak felakasztani; hanem Kolozsvárt népgyűlés lesz.

És mi mondánk: mire való e fegyveres nép?

És nekünk felelének: a csendet és rendet feltartani.

És mi mondánk: uram fia! népgyűlésen a csendet és rendet fegyveres erővel akarják fentartani? Nem olyan forma-é ez, mintha a képviselők háza alá, vagy éppen belé egy sor-eredet állitanának fel a csendet és rendet fentartani? Azon gyűléseken, melyeken a legfőbb souverain, a nép akar határozni, önök a csendet és rendet fegyveres erővel akarják fentartani? Hát nem tudják-é önök, hogy ha Angolhonban a népgyűlésen egy rendör-szolga egyenruhában merne megjelenni, a nép legott öszszeszaggatná?

És mondának nekünk: uram az Angolhonban vagyon, mi pedig Kolozsváratt vagyunk. Nekünk a csend és rend fő kötelességünk. Nekünk ezt a mártírsi napok óta a nagy Telekin elkezdve minden ember prédikálta. Aztán látja kegyed: nehéz időket élünk; a rosz példa nagyon ragadós és a bécsi és pesti nép minő gyalázatosan viselte magát! Nekünk vigyáznunk kell.

És mi elhallgatánk; hanem nézzük vala a népet (azaz a kufárnékat, napszámosokat, guberniálistákat sat. sat.) mely már gyülekezni kezdé és szinte vala félanynyi, mint a rend és csend fentartására kirukkoltatott nemzetör-századok.

A midőn a magyarok Istene kegyelmes szemekkel tekinte le Kolozsvár városára; nem türhetvén tovább, hogy itt e nagyszerű eszme is anynyira eltörpüljön, küldé egeiből nagy zápor esőt, mely elkergeté mind a népet, mind pedig a csend és rend fentartására kirukkoltatott nemzetör-századokat.

És mi is szalalánk és áldók a magyarok istenét a ki újabban tanubizonyságát adá hogy csakugyan nem feledkezett meg az ő népéről.

Momus.

U. J. Lásza édes Momus uram, nem jó az embernek mindjárt szaladni, kivált eső elől. Mert elsőben, könnyen csepegő alá szaladhat: másodsor nem tapasztalhatja a további eseményeket, és harmadszor, most már nekünk kell megírni, a mit ön megírhatott volna s ez a legroszabb.

Nohát mi elmentünk az unitarium templomba s azzal hármat nyertünk. Elsőben hogy az eső nem vert; 2-or hogy a szuronyok (melyek akár katoná s akár nemzetőr puskája végén legyenek, mind csak szuronyok), kimaradtak, 3-or hogy egyszer valaha telve is láttuk az unitarius egyházat, mely dicsőségben hitsorsosink melegsége emléket felülhaladó idők óta nem részesítette.

Már hogy ott mit hallottunk, arról nem írunk mi is azért, hogy a mi lapunk „újság“ nevet visel; a nevezett helyen pedig semmi újság nem volt böles Salamonkint.

Az oláhok rakonczátlansága minden nap több több alkalmatlanságot csinál.

Hogy az oláhok falukat, tízekre százakra osztották, hogy katonásan gyakorolják magukat, hogy tiszteket választanak maguknak; ezek oly dolgok, melyeket az oktanul megvetett magyar törvény és szabad alkotmány nem csak meg nem tagadott tőlök, sőt megkínálta vele.

De hogy az ő tisztjeik a rendes hatóságokat hatalmon s törvényen kivülieknek nyilvánítják — az lázzadás és vétkes merénylet.

De hogy ők gyakorlataikat egy előttök ismeretlen császár nevébe s szolgálatára, a magyaroknak, kiktől birtokot, szabadságot, polgári jogot kaptak ajándékol, hogy mondjuk jótévedőknek kiirtására folytatják s ezen czéljokat széltibe beszélnek, ez már a legesundább hálátlansággal fertőztetett politicalis bűn!

De mindenek felett, hogy ők decuriáikat és centuriáikat zsvány bándákká aljasították; hogy gyujtanak, fosztanak, úlat állanak, ez már minden moralis és társadalmi kötelekek feloldása.

Egy uradalmi tisztet H... urat szüretre menetébe megfosztották. — A székely gyűlésre menő aranyosszéki küldötteket megtámadták, úgyhogy

fegyverrel kellett útat vágniok maguknak. — Küküllőmegyében Gyárfás Elek és Réz Farkas békés polgárokat leagyalták. — Balázsfalván keresztül utazó b. Sz. kereszti családjával letartóztatták és elfogták. — Lekenczén 8 családos magyar gazdát, birtokuktól s vagyonuktól megfoszván csupa szekerekkel s marháik egy részével száműztek és földönfutóvá tettek.

Hasonló gaz tettek újabb újabb hirei minden órán jönnek Kolozsvárra.

És a szászok félelme miatt a katonai parancsnokság azt mondja, hogy nem nyújthat segílyt az anarchia ellen.

Nem az itt a baj, mintha segíteni nem tudnánk, hanem az, hogy a segéd nem történhetik mindjárt oly bámitólag, mely a vérontást elkerültesse s megelőzze — s ez a vér a ti fejeiteken, bujtogatók és bujtogatók alattomos készletői!

Oláhok, ha románok szép nevét akarjátok érdemelni, keressétek ki a historiában, vajjon állított eleitek, a római nép, midőn szabadságot és tribunusokat nyert, haramiának állott-é?

Pap Zsigmond és ti mások, jertek és lássátok a ti szónoklataitok igazságát!

Jellacsics serge Mozsonynál két részre osztott, egy része dél felé vonult, hol a miénk a Fertő déli végétől nem meszsze öszsze és szét verték. A másik Auszriába ment át és 13-dikán egy órányira volt Bécestől.

A bécsi egyetlen egy minister Kraus megtiltotta a magyar seregnek, hogy Jellacsicsot Auszriába üzze.

Bécsen kívül Auersperg tábornok áll egy rakás katonával s azt mondja, hogy neki csak a császár parancsol. Isten tudja már hogy lesz.

Wesselényi, Ötvös, Tréfört, két nevezetes hirlap szerkesztő elillantak Pestről. — Az országgyűlés a külföldön lévő magyarokat jószáguk vesztese terhe alatt viszszaparancsolta.

A székely gyűlés első napjáról igen örvedetes tudósításaink vannak. 60.000-ig való ember van jelen az agyagfalvi classicus mezőn. Az egész nemzet a honvédelemre ajánlja magát. Katona és nem katona az alkotmányra felesküdt. A katonai parancsnokok igen honflag nyilatkoztak. A volt erdélyi főhadvezérségnek az engedelmességgel felmondtak. Elnök g. Mikó Imre.

B. Puchner a főhadivezérséggel az Auersperg és Jellacsics nótáját fűja.